

Vergaderjaar 1986–1987

19 778

Het treffen van een inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen van wie het inkomen duurzaam minder bedraagt dan het sociaal minimum en die als gevolg daarvan het bedrijf of beroep hebben beëindigd (Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen)

Nr. 17

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 29 juni 1987

Conform mijn toezegging tijdens het mondeling overleg van 25 juni jl. met de vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid doe ik u ter kennisneming van de leden de definitieve beschikking vermogenswaardering IOAZ toekomen. Naar aanleiding van het gevoerde overleg is in de beschikking een hardheidsclausule opgenomen (artikel 1, vijfde lid).

De beschikking wordt, samen met de overige beschikkingen op grond van de IOAZ, gepubliceerd in de Staatscourant van 30 juni, dit in verband met de inwerkingtreding van de IOAZ met ingang van 1 juli 1987.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L. de Graaf

Beschikking ex artikel 7, zesde lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (Stb. 1987, 281)

's-Gravenhage, 29 juni 1987

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid;
Gelet op artikel 7, zesde lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (Stb. 1987, 281);

Besluit:

Artikel 1

1. De waarde van het vermogen, bedoeld in artikel 7, tweede lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen wordt vastgesteld onmiddellijk nadat het bedrijf of beroep is beëindigd.

2. Bij de vaststelling van het vermogen ingevolge het eerste lid zijn de volgende bepalingen van de Wet op de vermogensbelasting 1964 (Stb. 1964, 520) van overeenkomstige toepassing:

artikel 3, tweede lid;

artikel 4 – behoudens het gestelde in het vierde lid, onderdeel a en het vijfde lid, onderdeel a;

artikel 6, voor zover het een door één of beide ouders van de gewezen zelfstandige bewoonde woning betreft;

artikel 7, eerste lid onderdelen a t/m c;

artikel 8;

artikel 9;

artikel 10, alsmede het op grond van het tweede lid vastgestelde uitvoeringsbesluit (Stb. 1964, 525);

artikel 24.

3. In afwijking van artikel 8, tweede lid, van de Wet op de vermogensbelasting

a zijn de onderdelen c en d niet van overeenkomstige toepassing indien de aldaar bedoelde rechten zijn verkregen door middel van het voldoen van een koopsom of indien de premiebetaling is aangevangen binnen 3 jaar voor het indienen van een aanvraag;

b is onderdeel e niet van overeenkomstige toepassing indien de aldaar bedoelde polissen dienen als basis voor de financiering van de zelfbewoonde eigen woning.

4. Indien bezittingen in het zicht van beëindiging van het bedrijf of beroep zijn verkocht of overgedragen en dit, gelet op de aard en de strekking van de wet, tot een kennelijk onredelijk resultaat leidt, stellen burgemeester en wethouders de waarde van deze bezittingen vast op basis van de waarde in het economisch verkeer bij verkoop zonder bezwaring.

5. Burgemeester en wethouders kunnen afwijken van de waarderingsgrondslag van bezittingen, belast met vruchtgebruik of het recht van gebruik, ingevolge artikel 9, eerste lid, van de Wet op de vermogensbelasting, indien toepassing van die waardering zou leiden tot een kennelijke hardheid voor de gewezen zelfstandige en de echtgenoot.

Artikel 2

Dit besluit, dat met de daarbij behorende toelichting in de Nederlandse Staatscourant zal worden geplaatst, treedt in werking met ingang van 1 juli 1987.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L. de Graaf

NOTA VAN TOELICHTING

1. Algemeen

Dit besluit geeft nadere regels voor de vaststelling van de grootte van het eigen vermogen van de gewezen zelfstandige en de echtgenoot na beëindiging van het bedrijf of beroep. Vaststelling van dit vermogen is nodig in verband met het bepaalde in artikel 7, tweede lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ) (Stb. 1987, 281).

Artikel 7, tweede lid, geeft aan dat bij een vermogen van meer dan f 175 000 tot het inkomen van de gewezen zelfstandige 5% van het meerdere vermogen wordt gerekend. In de toelichting op de Wet is aangegeven waarom is gekozen voor een beperkte inkomenstoets uit vermogen.

Uitgangspunt voor de vermogenswaardering is de waarde van het vermogen op het moment dat betrokkene het zelfstandig ondernemerschap beëindigt. Onder beëindiging wordt in de regel verstaan het liquideren of verkopen van het bedrijf of beroep maar het kan ook inhouden het uittreden uit een samenwerkingsverband of rechtspersoon.

In dit besluit wordt aangegeven hoe de bezittingen en de schulden moeten worden gewaardeerd. Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de wijze van waardering zoals staat aangegeven in hoofdstuk II van de Wet op de vermogensbelasting (Stb. 1964, 520).

Uitgangspunt voor de waardevaststelling in de Wet op de vermogensbelasting is dat in aanmerking wordt genomen de waarde welke in het economische verkeer aan bezittingen en schulden kan worden toegekend. In het algemeen betekent dit dat de waarde van de bezittingen de prijs is, die de meest biedende koper, bij verkoop onder normale omstandigheden, bereid is te betalen.

Voorts wordt in de Wet op de vermogensbelasting aangegeven welke vermogensbestanddelen in de zin van die wet tot bezittingen en schulden behoren. In het kader van dit besluit is daarop niet volledig aangesloten. Daarnaast zijn de in de Wet op de vermogensbelasting toegestane vrijstellingen niet volledig overgenomen. Deze afwijkingen zijn een gevolg van het verschillend karakter van de vermogensbelasting en de inkomens- toets in verband met vermogen in de IOAZ.

Ook om te vermijden dat het vermogen zodanig wordt belegd, dat daarmee de inkomenstoets wordt ontgaan is niet geheel aangesloten bij de waarderingsgrondslagen in de Wet op de vermogensbelasting. De afwijkingen zijn echter tot enkele beperkt (vruchtgebruik, veldinventaris, lijfrenten). In de artikelsgewijze toelichting wordt hierop verder ingegaan.

In het geval het bedrijf is geliquideerd of verkocht zal het veelal eenvoudig zijn de hoogte van het vermogen vast te stellen. Het voorheen aanwezige ondernemingsvermogen is dan immers meestal aanwezig in de vorm van liquide middelen of van vorderingen waarmee de waarde – mits het om reële transacties gaat – een gegeven is. Datzelfde geldt voor het bedrag van resterende schulden. Niet te gelde gemaakte vermogensbestanddelen worden overgebracht naar het privévermogen. De waarde zal dan moeten worden vastgesteld. Het is echter ook mogelijk dat (een deel van) het vermogen belegd blijft in een zelf bewoonde woning of reeds was belegd in bij voorbeeld aandelen of lijfrentepolissen. Voor de waardering gelden de regels van dit besluit.

In die gevallen waarin bij beëindiging de hoogte van het vermogen niet eenvoudig is vast te stellen omdat er nog activa moeten worden verkocht of omdat de fiscale eindafrekening nog moet plaatsvinden, zal het nodig kunnen zijn voorlopig te taxeren. Ditzelfde kan zich voordoen indien de beëindiging verband houdt met het uittreden uit een samenwerkingsverband of rechtspersoon. In die gevallen is het nodig dat het aandeel van aanvrager in het bedrijfsvermogen wordt vastgesteld. Voorlopige taxatie

zal met name een rol spelen indien naar verwachting het vermogen boven de in artikel 7 genoemde grens uitkomt.

Zodra de feitelijke opbrengst van het beëindigde bedrijf bekend is, wordt met inachtneming van de regels van dit besluit, het vermogen nader vastgesteld voor de toepassing van de inkomstenstoets. Als de waardering op grond van de vermogensbelasting, voor zover niet het gevolg van verschil in regelgeving, van de in het kader van de IOAZ vastgestelde waarde blijkt af te wijken, kan er alsnog aanleiding zijn de vermogenswaarde te corrigeren.

In het geval in het zicht van bedrijfsbeëindiging bezittingen zijn overgedragen of verkocht, waarbij geen reële opbrengst is verkregen, is een mogelijkheid tot correctie opgenomen.

Wordt het bedrijf of beroep «geruisloos» overgedragen, dan vindt de overdracht plaats tegen de waarde, zoals die voorkomt op de fiscale balans. In het kader van de IOAZ dient dit vermogen te worden gehewardeerd. Uitgangspunt is immers de waarde in het economische verkeer. Uiteraard geldt deze waardering ook indien de overdracht, weliswaar niet geruisloos, plaatsvindt tegen een lagere dan de reële waarde.

Voor de waardering van land- en tuinbouwgrond kan, overeenkomstig de jurisprudentie van de Wet op de vermogensbelasting, bij overdracht van ouders aan kinderen en bij uittreding uit een samenwerkingsverband of rechtspersonen, worden uitgegaan van de waarde in verpachte staat. Speelt dit geen rol en heeft de gewezen zelfstandige de keus bij beëindiging van het bedrijf de grond te verpachten, dan wel te verkopen, dan dient voor de waardering te worden uitgegaan van de waarde in het economische verkeer. Dit geldt ook indien in soortgelijke situaties de grond is verpacht binnen 3 jaar voor het indienen van de aanvraag.

In bovengenoemde gevallen zijn de gegevens over het vermogen maatgevend zoals die voorkomen in het voor beoordeling van de aanvraag opgemaakt rapport. In deze gevallen zal immers niet of slechts voor een deel kunnen worden aangesloten bij de door de fiscus vastgestelde vermogenswaardering. Daarom kan het gewenst zijn voor de waardevaststelling in verband met de inkomstenstoets uit vermogen een expert in te schakelen. Met name kan zich dit bij onroerend goed voordoen.

Dit besluit kent een hardheidsclausule, met name voor gevallen waarin waardering van met (vrucht)gebruik belast vermogen tot een kennelijke hardheid voor betrokkenen zou leiden.

2. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Het tweede lid geeft aan welke artikelen van de Wet op de vermogensbelasting van overeenkomstige toepassing zijn.

Overeenkomstig deze wet is ook in dit besluit uitgangspunt dat het vermogen de waarde heeft van de bezittingen die in het economische verkeer daaraan kan worden toegekend onder aftrek van de schulden. De Wet op de vermogensbelasting kent echter een aantal uitzonderingen op dit uitgangspunt. De belangrijkste, die ook voor dit besluit gelden zijn:

a het niet toekennen van waarde aan rechten die berusten op een pensioenregeling; met deze rechten worden gelijkgesteld de rechten, die zijn opgebouwd in een zogenaamde pensioen besloten vennootschap (artikel 8, eerste lid, onderdeel a);

b de waarde van een zelf bewoonde eigen woning wordt gesteld op 60 percent van de verkoopprijs welke zou kunnen worden verkregen, indien deze woning niet zou worden gebruikt (artikel 9, vierde lid).

In dit besluit wordt op de volgende onderdelen afgeweken van de Wet op vermogensbelasting:

c de bezittingen, belast met vruchtgebruik of recht van gebruik als bedoeld in artikel 6 van die wet, worden alleen in de gevallen dat het een door één of beide ouders of schoonouders van de gewezen zelfstandige bewoonde woning betreft aangemerkt als bezittingen van de (vrucht)gebruiker. In alle andere gevallen worden deze bezittingen volledig aangemerkt als bezittingen van de blote eigenaar. Evenzo worden schulden behorende tot met vruchtgebruik belast vermogen daarbij aangemerkt als schulden van de blote eigenaar. Deze bezittingen en schulden worden gewaardeerd op 80% van de waarde in het economische verkeer (artikel 9, eerste lid);

d de veldinventaris als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel d, behoort wel tot de bezittingen, verder gelden niet de vrijstellingsbedragen voor in ondernemingen belegd vermogen als bedoeld in artikel 7, tweede en derde lid;

e ingevolge het derde lid, onderdeel a, behoren tot de bezittingen wel de in artikel 8, tweede lid, onderdelen c en d, bedoelde rechten op (niet) ingegane lijfrenten indien deze zijn verkregen door middel van het voldoen van een koopsom of indien de premiebetaling is aangevangen binnen 3 jaar voor het indienen van de aanvraag. Voor de vaststelling van de waarde van ingegane lijfrenten kan gebruik worden gemaakt van de tabellen, die zijn opgenomen in het Uitvoeringsbesluit vermogensbelasting van 18 december 1964 (Stb. 525). De waarde van niet ingegane lijfrenten kan worden gesteld op het bedrag waarvoor dergelijke rechten op dat moment zouden kunnen worden gekocht;

f ingevolge het derde lid, onderdeel b, behoren de polissen van levensverzekering als bedoeld in artikel 8, tweede lid, onderdeel e, tot de bezittingen, indien deze zijn afgesloten als basis voor de financiering van de zelfbewoonde eigen woning;

g bij de bedrijfsbeëindiging komen de fiscale consequenties van de opgebouwde reserves (waaronder de oudedagsreserve) vast te staan. In het kader van dit besluit hoeft dan ook alleen maar rekening te worden gehouden met de toekomstig verschuldigde inkomstenbelasting ter zake van de stamrechten (waar onder lijfrenten) en aandelen welke tot een aanmerkelijk belang behoren als bedoeld in artikel 4, vierde en vijfde lid.

Op grond van het vierde lid kunnen burgemeester en wethouders de vermogensbestanddelen waarderen die in het zicht van bedrijfsbeëindiging zodanig zijn overgedragen of verkocht, dat daarmee de inkomstenstoets geheel of voor een deel wordt ontweken. Dit kan het geval zijn indien het eigendom is overgedragen, waarbij het vruchtgebruik is behouden. Het vermogen wordt dan nader vastgesteld tegen de waarde in het economisch verkeer bij overdracht zonder bezwaring. Voorts kan correctie nodig zijn indien vermogensbestanddelen voor een te lage prijs zijn verkocht.

Het vijfde lid is opgenomen met het oog op gevallen waarin waardering van vermogensbestanddelen, belast met (vrucht)gebruik, op basis van de waarderingsgrondslag ingevolge artikel 9, eerste lid, van de Wet op de vermogensbelasting voor betrokkene kennelijk onbillijk zou zijn. In dergelijke gevallen kan de waardering van deze vermogensbestanddelen lager worden vastgesteld dan wel, indien hiertoe in bijzondere gevallen aanleiding bestaat, achterwege blijven.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L. de Graaf